herpy

WĘŻE

Pyton siatkowy

Malayopython reticulatus

Malayopython reticulatus to najdłuższy wąż świata: gładki, potężny pyton z lasów deszczowych i terenów podmokłych Azji Południowo-Wschodniej, o wzorze z czarnych, żółtych i białych rombów. Dorosłe osobniki formy standardowej osiągają 450-600 cm, a gatunek wymaga bardzo dużego terrarium z głębokim basenem, 31-34 °C w miejscu wygrzewania i hodowcy z dużym doświadczeniem. Istnieją mniejsze formy lokalne o długości 150-490 cm.

Rodzina: Pythonidae Nazwa angielska: Reticulated Python Dawna nazwa: *Python reticulatus; Broghammerus reticulatus; Morelia reticulatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**450-600 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-25 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny, naziemny i półwodny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**450 × 225 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**31-34 °C**
Temperatura w nocy	**23-25 °C**
Wilgotność	**65-90%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**25-50 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**80-90 dni** przy 30-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Malayopython reticulatus to gładki, muskularny pyton z głową wyraźnie oddzieloną od szyi, pionowymi źrenicami i dołkami termoczułymi wzdłuż warg. Barwa podstawowa jest szarobrązowa do żółtej, a wzdłuż grzbietu biegnie wzór z nieregularnych czarnych, żółtych i białych rombów, dzięki któremu w nakrapianym cieniu lasu wąż jest zaskakująco trudny do wypatrzenia. Oczy są często jaskrawopomarańczowe, a od oka skośnie w dół, w stronę pyska, biegnie czarny pasek. Nazwa nawiązuje do siateczkowatego wzoru.

Gatunek jest najdłuższym wężem świata. Samice są znacznie większe i cięższe od samców. Forma standardowa osiąga zwykle 450-600 cm. Osobniki powyżej 600 cm są rzadkie, największe wiarygodnie zmierzone mają około 700 cm, a długości 9-10 m nie zostały udokumentowane. Świeżo wyklute młode mają 40-50 cm i przy obfitym karmieniu mogą w ciągu roku

osiągnąć około 300 cm.

Istnieją podgatunki i formy lokalne, które są wyraźnie mniejsze. Należą do nich dwa opisane podgatunki: *M. r. saputrai* z Selayaru i południowo-zachodniego Sulawesi oraz *M. r. jampeanus* z Tanahjampei. W handlu z grubsza rozróżnia się formę standardową (450-600 cm), formy karłowate (240-490 cm) i formy superkarłowate (150-300 cm). Formy karłowate to geograficzne odmiany z małych wysp, a ich wielkość jest dziedziczna. Wyhodowano też dużą liczbę odmian barwnych i wzorniczych. Niniejszy poradnik dotyczy gatunku.

Gatunek nosił wcześniej nazwę *Python reticulatus*, a w starszych tekstach spotyka się też nazwy *Broghammerus reticulatus* i *Morelia reticulatus*. Nazwa rodzajowa *Malayopython* jest używana od 2014 roku.

Duże dzikie osobniki w kilku potwierdzonych przypadkach zabiły i zjadły ludzi, zwłaszcza na Sulawesi. Ze względu na wielkość i siłę gatunek jest potencjalnie niebezpieczny i trzeba to traktować poważnie podczas hodowli. Niemal wszystkie zwierzęta w handlu pochodzą dziś z hodowli i są przyzwyczajone do brania na ręce, więc temperament jest zazwyczaj spokojny, ale nie zmienia to ich siły.

Występowanie i środowisko

Malayopython reticulatus ma największy zasięg ze wszystkich pytonów. Występuje w znacznej części Azji Południowo-Wschodniej: w Bangladeszu, Mjanmie, Tajlandii, Kambodży, Laosie i Wietnamie, na Półwyspie Malajskim i w Singapurze, w Indonezji, Brunei, Timorze Wschodnim i na Filipinach. W Indiach występuje na Nikobarach i w Mizoramie.

Centralnym obszarem jest Indonezja. Gatunek żyje tu na Sumatrze, Jawie, Borneo, Sulawesi i większości mniejszych wysp, od Nias i Mentawai na zachodzie po Seram, Buru, Halmaherę i Tanimbar na wschodzie, a na południu po Lombok, Sumbawę, Flores, Sumbę i Timor. Formy karłowate żyją na małych wyspach na południe od Sulawesi, m.in. na Selayarze i Tanahjampei. Gatunek dobrze pokonuje morze i występuje na wielu małych wyspach.

Zwierzęta w handlu pochodzą głównie z hodowli. Jednocześnie w naturze gatunek jest ważnym przedmiotem handlu, ponieważ jego skóra jest wykorzystywana w modzie: w latach 2000-2007 Malezja i Indonezja wyeksportowały dla przemysłu modowego każda ponad milion odłowionych z natury pytonów.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

> **Naturalny zasięg:** Bangladesz, Mjanma (Birma), Tajlandia, Kambodża, Laos, Wietnam, Malezja, Singapur, Brunei, Indonezja, Timor Wschodni, Filipiny i Indie.

ŚRODOWISKO

Malayopython reticulatus jest przystosowany do wielu siedlisk. Występuje w lasach deszczowych i innych wilgotnych lasach, na terenach podmokłych, w namorzynach i na bagnach, na łąkach i w krajobrazie rolniczym, takim jak plantacje i wsie, gdzie podąża za gryzoniami i zwierzętami gospodarskimi. Niemal zawsze w pobliżu jest woda. Gatunek dobrze pływa i wykorzystuje wodę zarówno jako kryjówkę, jak i miejsce zasadzki, a spędza w niej dużo czasu, ponieważ woda podtrzymuje ciężkie ciało.

Jest mistrzem kamuflażu i czatuje na dnie lasu, między korzeniami, w zaroślach, a także wspina się na drzewa. Najaktywniejszy jest nocą, ale bywa widywany także w dzień, zwłaszcza przy wodzie.

Klimat jest tropikalny, a wilgotność powietrza na obszarze naturalnego występowania wynosi zwykle od 65 do 90 %. Okres rozrodu przypada często na koniec pory suchej, zanim zaczną się deszcze. Samce wędrują daleko w poszukiwaniu samic.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Malayopython reticulatus jest tak duży, że dorosłe zwierzę powinno mieszkać raczej w urządzonym pomieszczeniu niż w zwykłym terrarium. Powierzchnia dna powinna mieć długość co najmniej równą długości węża i szerokość równą połowie jego długości: 450 × 225 cm dla węża o długości 450 cm i 600 × 300 cm dla samicy o długości 600 cm, a najlepiej więcej. Wysokość jest ważna, bo gatunek się wspina: 150 cm lub więcej daje miejsce na grube konary. Jeśli zwierzę ma ponad 450 cm, w praktyce lepiej urządzić całe pomieszczenie lub mały budynek gospodarczy, niż budować wybieg.

Terrarium 240 × 120 × 120 cm, często używane dla dorosłych osobników, jest za małe dla tak aktywnego gatunku. W zbyt małych terrariach węże stają się niespokojne: ocierają pysk, napierają na ściany i suną tam i z powrotem wzdłuż szyby. Zasada długości i połowy szerokości dotyczy także form karłowatych i superkarłowatych, więc zwierzę o długości 250 cm potrzebuje około 250 × 125 cm.

Młode zaczynają w mniejszym plastikowym pojemniku z wieloma kryjówkami, ponieważ małe węże w dużych terrariach często czują się zagrożone i mogą przestać jeść. Przenosi się je do większych w miarę wzrostu, a zwierzęta, które przekraczają 300 cm, szybko wyrastają z pierwszych terrariów.

Urządź terrarium z dużym, głębokim basenem, kilkoma grubymi i solidnie zamocowanymi konarami, roślinami w ciężkich donicach i co najmniej dwiema kryjówkami na każdym końcu. Węże czują się dobrze, gdy ciało dotyka powierzchni zarówno od góry, od dołu, jak i z boku. Jako podłoże stosuje się włókno kokosowe, mieszankę ziemi, kokosu i piasku lub zrębki drzewne w warstwie co najmniej 10 cm, przykryte warstwą liści. Gazety dobrze sprawdzają się przy odchowie i w kwarantannie. Odchody usuwa się od razu, bo gatunek bardzo brudzi. Terrarium i pokrywa muszą być solidne i zamykane na zamek, ponieważ duży pyton łatwo podważy nieszczelną pokrywę. Wentylacja powinna być na tyle dobra, by podłoże mogło trochę przeschnąć między zraszaniami, ale nie tak silna, by uciekały ciepło i wilgoć.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Zapewnij wyraźny gradient. Miejsce wygrzewania (powierzchnia pod lampą grzewczą) powinno mieć 31-34 °C, chłodny koniec 24-26 °C, a noc 23-25 °C. Temperatura nie może spaść poniżej 22 °C ani przekroczyć 38 °C. Dobrym źródłem ciepła jest zestaw żarówek halogenowych lub spotów grzewczych nad miejscem wygrzewania, w połączeniu z panelem grzewczym lub matą grzewczą na jednym końcu. W dużym terrarium najlepszy na noc jest promiennik ciepła w formie panelu, bo nie świeci.

Temperaturę powierzchni w miejscu wygrzewania mierz termometrem na podczerwień, a temperaturę powietrza termometrem cyfrowym. Każde źródło ciepła podłącz do termostatu. Żarówki wiszące wewnątrz terrarium umieść w osłonach, żeby wąż się nie poparzył. Jeśli miejsce wygrzewania jest za gorące, wybierz mniejszą moc. Wąż sam wybierze sobie temperaturę, jeśli gradient jest wystarczająco duży.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 65-90 %, czyli tyle, ile na obszarze naturalnego występowania, a niewielkie wahania nie szkodzą. Podłoże nie może być stale mokre, bo to równie złe jak zbyt suche powietrze. Zraszaj co najmniej 2-3 razy dziennie spryskiwaczem ciśnieniowym lub użyj automatycznego systemu zraszającego podłączonego do regulatora wilgotności z czujnikiem umieszczonym nisko przy podłożu w chłodnym końcu. Wilgotność mierz cyfrowym higrometrem pośrodku terrarium.

Basen jest najważniejszym źródłem wody. Musi być na tyle duży, by wąż mógł się całkowicie zanurzyć z zapasem miejsca, a najlepiej tak duży, żeby mógł trochę popływać. Sprawdzi się duża plastikowa wanna lub folia stawowa, a basen z odpływem ułatwia czyszczenie. Wymieniaj wodę co tydzień i natychmiast, gdy się zabrudzi, a basen szoruj środkiem dezynfekującym przeznaczonym dla zwierząt. Gatunek dużo pije i często się kąpie.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny zarówno w dzień, jak i w nocy. Pokolenia z hodowli radzą sobie bez UVB, ale światło dzienne i UVB prawdopodobnie korzystnie wpływają na rytm dobowy, apetyt i odporność, dlatego są zalecane. Użyj świetlówki T5 HO UVB (6 % lub 12 %) nad połową terrarium po ciepłej stronie i umieść miejsce wygrzewania tak, by indeks UV wynosił 2-3 (strefa Fergusona 2). Odległość zależy od świetlówki i od tego, czy jest zamontowana nad siatką, czy wewnątrz terrarium, więc mierz miernikiem indeksu UV.

Odległość od grzbietu węża do świetlówki wynosi zwykle 25-50 cm. Lampy halogenowe i UVB nie dają dość światła, by w dużym terrarium stworzyć warunki dzienne, więc uzupełnij je mocnymi świetlówkami o temperaturze barwowej około 6500 K na większej części długości terrarium; jeśli mają rosnąć żywe rośliny, lepsze są belki LED. Światło powinno być włączone 12 godzin na dobę i całkowicie wyłączone w nocy. Przy rytmie sezonowym stosuje się 13 godzin latem i 11 zimą.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

M. reticulatus jest mięsożerny i musi dostawać całe ofiary ssaków i ptaków. Standardem są szczury, ale ważne jest urozmaicenie. W naturze ofiary obejmują od nietoperzy i gryzoni po ptaki, dziki, jelenie i niedźwiedzie malajskie. W niewoli można podawać szczurniki afrykańskie, szczury, świnki morskie, króliki, przepiórki, gołębie, kurczaki, kaczki, prosięta i jagnięta. Duże osobniki wymagają dużych ofiar od producentów mięsa lub z ubojni.

Podawaj rozmrożone mrożonki, nie żywe zwierzęta. Jest to bezpieczniejsze dla węża i bardziej humanitarne. Rozmrażaj w woreczku w ciepłej wodzie do około 38 °C i używaj długich pęset do karmienia. Ofiara powinna ważyć 10-30 % masy węża. Częstotliwość karmienia: - Świeżo wyklute, poniżej 1 roku: co tydzień. - Młode, 1-2 lata: co 1-2 tygodnie. - Półdorosłe, 2-4 lata: co 2-3 tygodnie. - Dorosłe, powyżej 4 lat: co 4-6 tygodni.

Po dużych posiłkach rób dłuższą przerwę, a po małych krótszą. Węże rosną szybko i można je wykarmić do większych rozmiarów, ale obciąża to organizm i prowadzi do otyłości, uszkodzeń narządów i krótszego życia. Karmienie steruje wzrostem, a tym samym ostateczną wielkością, a zwierzęta hodowlane mogą przez kilka miesięcy w roku obywać się bez jedzenia. Podczas karmienia w pomieszczeniu musi być druga osoba, a węża trzeba nauczyć odróżniać karmienie od zwykłej obsługi. Na przykład zastukaj paznokciami w drzwi terrarium przed każdym karmieniem, ale nigdy przy zwykłej obsłudze. Lekkie oprószenie ofiary preparatem wapniowo-witaminowym co trzecie-czwarte karmienie może wyrównać niedobory. Świeża woda musi być zawsze dostępna.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Malayopython reticulatus to inteligentny i bardzo aktywny wąż. W naturze żyje samotnie, a w niewoli zwierzęta trzyma się pojedynczo. Wspólne trzymanie powoduje stres i rywalizację o ciepło, kryjówki, basen i pokarm, a samce zaciekle ze sobą walczą.

Zwierzęta z hodowli są zazwyczaj spokojne i można je przyzwyczaić do brania na ręce, ale wymaga to codziennego kontaktu i stałej rutyny. Branie na ręce ułatwia pielęgnację i wizyty u weterynarza oraz zapewnia ruch i wzbogacenie środowiska, ale dorosły wąż formy standardowej jest silniejszy od swojego opiekuna. Jeśli zwierzę ma ponad 300 cm, w pomieszczeniu zawsze musi być co najmniej jedna inna osoba. Umyj ręce, żeby nie pachniały jedzeniem. Sygnałem do brania na ręce jest lekkie stuknięcie węża w głowę ręcznikiem papierowym nałożonym na hak do węży. Chwytaj obiema rękami, jedną za głową, drugą pod ciałem, i nigdy nie chwytaj za ogon, bo może to uszkodzić kręgosłup. Nie pozwól, by wąż owinął się wokół szyi, i nie pozwalaj dzieciom brać go na ręce samodzielnie.

Nowe zwierzęta trzyma się w kwarantannie przez co najmniej 3 miesiące i bierze na ręce dopiero wtedy, gdy regularnie jedzą. Zwierzęta odłowione z natury są często zestresowane, odmawiają pokarmu i mogą przenosić pasożyty. Nie należy trzymać ich razem z innymi. Wzbogacanie środowiska jest konieczne: przestawiaj wystrój, ukrywaj pokarm, wkładaj do terrarium zapachy, takie jak skoszona trawa lub czyste liście, i pozwól zwierzęciu swobodnie się poruszać pod nadzorem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są znacznie większe od samców i jest to najbardziej oczywista cecha płciowa. Samce mają dłuższe i grubsze ostrogi, czyli dwie szczątkowe kończyny tylne przy kloace. Pewne określenie płci wymaga doświadczonego hodowcy lub weterynarza. Samce osiągają dojrzałość płciową po około 18 miesiącach i przy długości ok. 300 cm, natomiast samice dojrzewają dopiero po 2-3 latach i muszą mieć co najmniej 400 cm. Dojrzałość płciowa zależy od wielkości, a tym samym od karmienia. Samiec o długości około 300 cm może się rozmnażać, a duża samica składa więcej jaj.

GODY I KOPULACJA

Kopulację wywołują krótsze dni i niższe temperatury nocne, w naturze pod koniec pory suchej. Samica gotowa do rozrodu konsekwentnie odmawia pokarmu. Samiec sygnalizuje wibracjami, ociera się wzdłuż samicy i używa ostróg. Samica unosi ogon, gdy jest gotowa. Kilka samców może walczyć o tę samą samicę, a walki bywają gwałtowne, dlatego samce trzyma się oddzielnie. Samica może przez dłuższy czas przechowywać nasienie. Rozmnażanie wymaga gruntownego przemyślenia: nie ma potrzeby ochrony gatunku, a dla każdego z 60 młodych z jednego zniesienia trzeba znaleźć dobry dom.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa zwykle 25-50 jaj w jednym zniesieniu, a duże samice mogą złożyć 60 lub więcej. Wysiaduje je, owijając się wokół jaj. Zapewnij dużą, czystą skrzynkę lęgową lub ciemną i wilgotną kryjówkę z liśćmi lub wilgotnym torfowcem. Samica nie je podczas wysiadywania. Jaja są białe, skórzaste i sklejone w jedną bryłę.

INKUBACJA

Jaja może wysiadywać samica albo można je przenieść do inkubatora o temperaturze 30-32 °C. W 32 °C wyklucie następuje po 80-90 dniach, zwykle po około 84 dniach, a w 30 °C po około 90 dniach. Użyj wilgotnego perlitu lub wermikulitu w zamkniętym pojemniku z kilkoma otworami wentylacyjnymi i nie obracaj jaj. Jaja, które się zapadają lub pleśnieją, usuwa się dopiero wtedy, gdy jest jasne, że są martwe. Młode przecinają skorupkę ząbkiem jajowym i po wykluciu przechodzą linienie.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają przy wykluciu 40-50 cm. W ciągu pierwszych dni przechodzą linienie, a następnie zaczynają jeść. Trzymaj je pojedynczo w plastikowych pojemnikach z kryjówką i małym basenem z wodą. Podawaj co tydzień rozmrożone myszy i małe szczury, zwiększając wielkość ofiar w miarę wzrostu. Waż i mierz co dwa tygodnie. Młode rosną szybko i w zależności od karmienia mogą w ciągu roku osiągnąć około 300 cm. Formy karłowate pozostają mniejsze.

Zdrowie i częste błędy

Malayopython reticulatus jest odporny, a większość problemów wynika z warunków utrzymania. Typowe błędy to:

- Za mało miejsca. Zwierzęta stają się niespokojne, ocierają pysk i mogą być zarówno otyłe, jak i apatyczne.
- Przekarmianie. Zbyt częste karmienie prowadzi do otyłości, uszkodzeń narządów i krótszego życia. Utrzymuj zwierzę w szczupłej kondycji.
- Zbyt niska lub zbyt wysoka wilgotność powietrza oraz stale mokre podłoże.
- Oparzenia od lamp grzewczych bez osłon lub zbyt gorących paneli grzewczych.
- Urazy po podnoszeniu za ogon, które mogą uszkodzić kręgosłup.
- Zwierzęta odłowione z natury: stres, odmowa pokarmu i pasożyty.

Zdrowe zwierzę jest dobrze odżywione, ale nie otyłe, ma czyste oczy i regularne linienie. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli wąż chudnie, przez dłuższy czas odmawia jedzenia lub jest osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.